

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Patris Gonzali Sylveriae, Societatis Iesv Sacerdotis

Godinho, Nicolao

Coloniae Agrippinae, 1616

De ratione concionandi, & confeſſioies audiendi. Cap. XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44032

nose esse adstrictos, atque hoc vobis gratitudinis nomine debere, ut quoties vultis, ad vestras iremus domos, & inutiles vobiscum sermones conferamus; non tanti emimus poenitere: si hanc à nobis grati animi significationem expectatis, alios quærite, quibus isto modo benefaciatis, nobis non expedit tam vili pretio religiosam libertatem & disciplinam vendere. Utinam sic essetis in Deum affecti, deque diuinis rebus agendi ea vestris animis vis, atque is ardor insideret, ut colloquendo incitare alios ad virtutem possentis; ad vos fanè, vestrasque in domos non inuiti, non rogati, non beneficiis allecti, sed faciles, sed libentes ac læti magno animi impetu reparemur. Hæc è suggesto Gonzalus concione frequente. Enim verò à sæcularium colloquiis, nisi de rebus essent ad animi salutem spectantibus, sic abstinebat, ut non solum neminem iret salutatum amicitiaè causâ; verum etiam, qui ad ipsum veniebant, eos nollet audire, nisi de spiritualibus rebus loquerentur,

De ratione concionandi, & confessiones audiendi.

CAP. XII.

NVLLIS, ut supra dixi, laboribus, nullisque deturbatur vitæ incommodis, quo minus enixè elaboraret, ut quantum posset, quæ concionibus, quæ confessionibus oēs mortales ad pietatē impelleret. In locis variis ter sæpè & quater diebus singulis concionabatur, idque plerumque tanta animi contentione, ut aliquando pulpitu incautè concutiens, manū clavo transfixerit: cumque multus ex vulnere sanguis exiret, idque aduerteret omnes, ac nonnulli etiā, ad ligandam plagā, sudariola in pulpitu mitterent, ipse solus videdi incitatus, nec tunc dolorē sensit, nec ex fluentē vidit sanguinē, nec murmur audiuit & strepitū confessus

270 VITAE GONZALI SYLVERIAE
fessus, sed cōclusa peroratione, rem iam frigidā de-
prehendit. Cū rursū ad serenissimā Elisabethā
Odoardi principis vxorem, priuato in sacello verba
faceret, tantam in dicendo contraxit oris siccitatē,
vt princeps ipsa Elisabetha, rem obseruans, afferri
iusserit vrceolum aqua plenum, quā Gōzalus lingu-
am humectaret, & vltērius pergeret. Allatū vrce-
olum ex matris mandato in manus accepit serenif-
sima Maria, tenera tum etate puella, postea Alex-
andro Farnesio Parmēsi duci in matrimonium col-
locata. Ante Sylueriam se sistit, & aquam offert. Ille
dicendi impetu abreptus, pergit porrō, adstantem
cum aqua, & offerentem Mariam non aduertens;
tamdiu; suspensam atque expectantem coram se
tenet, donec Elisabetha mater, nō minus filiæ mo-
destiam & patientiam, quā Gonzali ardorem ad-
mirata, ipsum lepidē monet, adstātis puellæ, & ex-
spectatione defessæ misereatur. Tūc aduertens Gō-
zalus quantum ante se principē habeat, ingenuo ru-
bore suffusus, quadāque oris ac totius corporis si-
gnificatione beneficij magnitudinē testās, vtrāque
serenissimam Principē, matrē & filiam, magna ani-
mi demissione veneratur. Cæterū etsi huiusmodi
pietatis officia eō illustriora sunt, quō à digniorib.
exhibentur; tatū tñ splendoris & gratiæ nobilitati
cōferunt, vt in magnis Principibus nihil videatur
esse spectabilius, nihil etiam magis acceptū. Quan-
tum decoris peperit augustæ Maximi Imperatoris
vxori, quod Martino Turonensi domi suæ conuiuiū
apparārit; propriis manibus mensam strauerit, fer-
cula detulerit, accubāti adstiterit, & omnes humilis
zacillæ partes erga sanctū virum perfectissimē ex-
pleuerit? sed habebāt Elisabetha & Maria, quos se-
querentur non minus sanguinis, quā pietatis au-
ctores. Ferunt Alfonsū Henriquium, primum Lus-

ranorū Regē, & Reginā Teresiam eius vxorē, quo-
 ties Theotonium videbant, regularium canonicorum
 Priorem (videbant autem frequentissimè, cum
 is Conimbricæ esset, vbi tunc Regis curia) consue-
 se ad genua accidere, & viri sanctitatem demissè
 venerari. Ioannem quoque Regem, eo nomine ter-
 tium, serenissimæ Mariæ patrum accepimus, viro
 cuidam egregiè pio, apud quem animi culpas expi-
 abat, cum ad se de nocte ventitaret, obuiam ire
 solitum, propria manu præferre facem, cubiculorū
 ostia aperire, appensa aulea attollere, & cætera
 præstare, quæ famulorum sunt propria. His maio-
 rum suorum exemplis à tenerrima ætate enutrita
 serenissima Maria, hæreditariæ Lusitanorum prin-
 cipum pietati tantum addidit incrementū, quātum
 qui volet ex recentis memoriæ monumentis faci-
 le agnoscat. Sed ad Gonzalū redeo. Nondū illa erat
 in Societate lex, quæ terminū præscribit cōcionāti.
 Ergo de virtutib. ac vitiis ita diserebat copiosè, vt
 plerūq; duas, sæpè tres horas dicēdo cōsumeret. Ac-
 cedit etiā (mirū dictū) vt in oppido Tomario, quieto
 planè & attēto audiētū cōfessu per totas atq; inte-
 gras duodecim horas sine vlla corporis defatigati-
 one aut interruptione tēporis cōciones duas vnā de
 vltima Christi cœna & rebus in ea gestis, alterā de
 eodē Christo patiēte & moriēte à vespera feriæ quin-
 tæ maioris hebdomadæ ad sequentē diem cōtinēter
 habuerit. In Portuensi quoq; ciuitate dies plurimos
 verba ad populū faciēs, cum à secūda vel tertia post
 meridiē hora inciperet, tūc finis erat, quādo appetē-
 te nocte ad recitandā, in Deiparæ Virginis honorē,
 Angelicā salutationē cāpanæ in tēplis signū dabāt.
 Tanta aut, tamq; admirabilis in homine erat diuinę
 cuiusdā eloquentiæ efficacia, vt fusissimo quamuis

172 VITAE GONZALI SYLVERIAE
orationis cursu, nullū tñ auditoribus tædiū afferret;
Etenim cōciones ille suas multò magis diuina me-
ditādo quā libros legēdo, apparabat. Lōgo. n. tēpore
præter Breuiariū, Biblia sacra, & librū, quo sãctorū
Patrū vitæ describūtur, aliū prorsus nō habuit. Chri-
sti cruci affixi, & Deiparæ effigies eius erāt præcipui
libri ac potissime bibliothecę partes. Hęc ille scripta
hęc maximè volumina euoluebat, cū se ad cōcionē
parabat. Quæ ex lectione instructissimus, p̄dibat ad
dicēdū. Quāquā verò eā Gōzalus animi modestiā &
dimissione erat; vt abiectissimo cuiq; se facilè sub-
mitteret, si tñ ad diuinā gloriā & animorū salutē sic
esse necessariū iudicabat, nemini prorsus cedebat.
Cū in India esset, vbi præferuidus ille cœli ac solis
ardor, q̄ relaxare solet corpora, pari interdū facili-
tate, sed maiori ruina ad animos penetrat, & in vi-
tia dissoluit; videretq; cū sūma viuēdi libertate sū-
mā peccādi licētiā & impunitatē sensim induci; pes-
sum ire bonos mores, patere cuiq; ad omnia scelerū
genera aditū amplissimū, vt idonea adhiberet mor-
bis remedia, sūma quoq; dicēdi libertate sibi vtēdū
cēsuit. Cœpit igitur pro cōcione in pessimos diuini
humaniq; iuris corruptores inuehi stupra, adulteria
furta, rapinas, foeneratitios quæstus, periuria, cæte-
raq; eiusdē generis mōstra q̄ neglectis agris sine vlla
cultura facilè nascuntur & adolescūt, acerrimè in-
sectari; non ætati, non sexui, non conditioni, nō di-
gnitati parcere. Verūm hęc dicendi libertas magnā
viro inuidiam apud omnes ferè conflauit. Vt enim
quisq; sui amans est, ita palam fieri & redargui vitia
sua iniquè fert. Multa igitur passim ab improbissi-
mo quoq; in Gonzalum iactari; alij mente captum,
alij superbum, & procaci nobilitatis fastu tumentē;
alij illiteratum ac prorsus idiotam; alij foeda alia
in ipsum effutiebant; quæ quoniam non mediocre

afferre possent rei Christianæ detrimentum, si ad ea Gonzalus nihil respóderet, nec parum humani generis hostis (hæc. n. erat iniquissimo spes) ex inutili silétio lucraretur, ita Pater est deprecatus, ut & obiecta mendacia mirabili dicētis modestia redarguta reuincē. aq; fuerint, & nihil omnino animarū saluti sit incómodatū. Frequentissima igitur cōcione suggestū ascendēs hūc in modū cœpit ad populū dicere: Palā in primis & apertè dicitis, me claritate generis inflatum magni facere nobilitatē meam. Hoc si verū esset, ingenuè cōfiterer, mallēq; ut cunq; vanus, quā mendax videri. Sed hoc vobis dare nō possum cū nulla mihi nobilitas vllō sit in pretio, præter eā, quā ex eo cōsequi possum, q̄ abiectissimus Christi seruus & inter omnes nostræ Societatis homines minimus sim. Dicitis, me imperitū esse, & planè idiotā. Hoc etiā vobis dare non possum, cū multos annos in literarū studio, non sine fructu, ut credo, posuerim, & Sacrę Theologię doctōr creatus sim. Dicitis insanū esse & de statione mētis deiectū. Hoc verū est, negare nō possum, & propter hāc vnā veritatem cætera omnia, q̄ mihi falsò obiicitis, vobis cōdono. Quod ad cōfessiones attinet, breuiter dico, vix credi posse; quā in iis audiēdis fuerit assiduus, quā pius, q̄ negligēs sui. Quidquid à reliquis muniis supererat tēporis, totum id confitentibus dabat: & quod quisq; videbatur humilior, & abiectior, eò maiori cū alacritate & voluptate illū audiebat. Ad destinatū locū veniens, lustrabat oculis expiandos; si q̄ inter eos mācipiū esset, ab illo cōmuniter inchoabat. Quāuis autē hoc genus hominū & p̄pter innatā mētis hebetudinē, & p̄pter abiectā vitę cōditionē plerūq; deterrimū sit; fatebatur tñ Gōzalus sub hisce vilibus palliolis latitare nōnūquā spiritus ingentes, & Deo
plenos

374 VITAE GONZALI SYLVERIAE
plenos; idq; nō semel expertū se. Illud etiā testatus
est, dū varia per oppida vageretur, excepisse se cō-
fessionē ancillę, cui ne p̄fectissimā quidē monialem
auderet anteferre, tāta erat animi s̄ctitate, tāto ar-
debat Dei amore, tāto p̄fectus sui studio tenebatur.

De exemplo vitę alijsque virtutibus.

CAP. XII.

Quemadmodū nihil ferē Reip. perniciosius est,
quā vt malo principi subiiciatur; ita nihil ferē
salutarius, quā vt optimos habeat magistratus. Muta-
n. sunt imperia sine imperātis exēplo; & qui pra-
q̄ agit, quāuis rectē iubeat, magis plerumq; nocet
iuvā, p̄dest. Illa demū vox ad intima penetrat, magno
Gregorio teste, quā dicētis vita cōmendat. Hinc in-
ter sapiētes constitutū, hominū Societates tū maxi-
mē à Deo puniri, cū eas ipse finit à pravis magistrati-
bus gubernari; tūc aut eximiū ab eodē accipere be-
nificiū, cū iis cōmittuntur rectoribus, quorū non
minus exēplo, quā imperio dirigantur. Cū verō tāta
virtutis vis & potētia sit, vt in quolibet cōspecta, eos
quoq; ad sui amorē excitet, qui sunt ab ipsa quā ma-
ximē alieni, ad permouēdos tñ subditorum animos,
atq; ad omnē rectē agendi rationē, quodā quasi im-
petu cōpellendos nihil integra atq; incorrupta Re-
ctoris vita cogitari pōt efficacius. Virtus. n. in publi-
co magistratu veluti in sublimi atq; illustri loco si-
ta, quēadmodū pulchritudinē suā atq; pręstantiā e-
uidentius explicat, ita sese potētius cōspicientibus
cōmendat, inq; eorū animos & pectora multò altiùs
insinuat. Sed quanquā is sēper Gōzalus fuit, eāq; per
oēs vitę & ætatis suę gradus tenuit viuēdi rationē,
vt omnibus admirationi fuerit & exēplo, quādo tñ
aliis cū potestate præerat, tū verò eius virtutes ma-
ioribus quasi theatris p̄positę diuinius quiddā spi-
rabant, multoq; & admirabiliores erāt, & ad sui i-